

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

XIX. An de Diuinis sint tolerabiles vocum Termini?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

cap. 4. §. 2. *Vnde homines efficaciam erroris ducunt: Inst. 1. c. 13. §. 2. Est precipuus Autor. Ibid. c. 17. §. 8. Armat diabolus in nos. Ibid. c. 18. §. 2. Damon tantum minister est Dei. Ibid. §. 5. & instrumentum: Ibid. §. 2. Eius impulsu suas partes agit; Idem lib. de æt. Prædest. pag. 1001. Eius mandato imposturis suis reprobos illaqueat.*

AUTOR. Satin' hæc sapiunt aut proposito testando sufficiunt?

V. DE VS AN OTIOSVS SIT, IGNATIUS, AUT EPICUREVS?

CALVINVS in Actor. 22. *Qui sentiunt homini liberum arbitrium esse relictum; Deum fingunt in caelis sedere otiosum.* Beza lib. aduersus Sycophant. calum. *Si est in Deo tantum simplex peccatorum permissio, non est Deus Omnipotens; Sed Deus Epicuri, otiosus, ignavus, improvidus.*

AUTOR. AT in Deo est simplex permissio: Ergo. Prò!

VI. DEVS AN SIT LIBERI ARBITRII?

BEZA in Confess. Geneuensi. cap. 3. art. 6. & c. 4. art. 20. *Deus non est liberi arbitrii in operibus, quæ ad res creatas pertinent: Nec liberum est illi semel nobis datam fidem & gratiam tollere: Nec inferni cruciatibus addictum liberare: Neque beatum æternis suppliciis distorquere.*

AUTOR. Verè Heshufius; teste Beza lib. contra Sycoph. calum. *Caluinista nunquam magis extollunt Dei potentiam, quam cum eam volunt euertere.* Sed exclamat eis natura in ethnicis: Nā Plato ait, dialogo secundo de repub. seu Iusto: *Omnibus modis pugnandum est, ne Deus dicatur esse malorum causa.* Nec, qui iustis legibus victurus est, verba hæc dicat in sua ciuitate; *Nec alium loquentem audiat.* Est enim probitatis & vitæ communis,

& legum, & ciuitatum extrema corruptio. Plutarchus similia aduersus Stoicos: *Infinitis, ait, partibus tolerabilius est, imbecillitatem Deo tribuere; (quod facit Epicurus) quam nullam esse libidinem, nullum scelus, quod non ei Auctori imputandum sit.* Ut imputat Calvinus, eiusque Syri ac Dauī Beza, Vitrærus. &c.

Sed vide age, quanto Calvinistæ sint Barbaris & ethnicis infeliciores. Calchutani victimas diabolo faciunt: Sed eò, ut debitam cuique pro bonè, male gestis mercedem remetiantur. At Calvinistæ ne hoc quidem Deo suo permittunt; ut quem Innocentes punire asserant. Immane! Tartari, ait, Orilius in Theatro, stellas colunt; Ægyptij coluere feles, ibides. &c. Milleum prægrandem Lithuani, teste Guagino de Lithuania: Americani farinam humano sanguine temperatam. teste Corsio in arbenouo, narat. 2. Stultissimè: quis negat? Ad ideo tamen omnes, quæ sibi quid Boni ab iis, ob cultum, pollicebantur. Soli Calvinistæ colunt Deum talem, qui solum immeritos ad tartara amandat: meritos orcum maclat beatitate. Hactenus de vnitæte Dei: Porro de Personarum Distinctione disceptemus. Sed prius de vocibus.

QVÆSTIO XIX.

An de Diuinis sint tolerabiles vocum termini?

VT diuinum, ita celeberrimum est Opus S. Dionysij de Diuinis Nominib⁹: Sunt & Ecclesiæ vsitata de Diuinis Vocabula quædam seu termini, quos distinctè definiteque nouisse interest. Et vtro sunt ista: *Essentia, Homousia, Hypostasis,*

Nassi, Substantia, Persona, Proprietas, Relatio, Notio, Circumincessio, Trinitas. De his quid Sectarij?

LUTHERANI iuxta & CALVINISTÆ quam fastidiosè voces *Trinitas, Persona, &c.* aspernentur, quamque ferant ægrè; docuimus supra q. 6. & 7. Res verò ipsas Diuinas, vocibus designatas, quam infandè blasphemè vtrique, quam profanè doceant, sacrilegèque tractent; quæstiones 7. 9. 10. 11. 12. 13. &c. aperuerunt.

1. Fateor, & laudo; Lutherani æquè ac Calviniani illarum sunt patientiores vocum in suo sensu, in vsu frequentiores, temperantiores in vellicatione insectatoria, in earum aspernatione religiosiores: quicquid de rei significatæ veritate senserint, sentiant.

2. Transyluani autem, Hungaricique Ministri, noui Samosatani ac Ariani dictos vocabulorum terminos acius insectantur, manifestèque proseribunt: Rem ipsà blasphemāt.

3. Lutheroc Calvinistæ quid? Cum Romanodoxis Catholicis Nominū seruant vsū communem quidem; at sensum de Rebus Diuinis ipsis diuersum, planèque auersum à nobis multi: sibi autem vel proprium, vel, ut plerimum, communem cum Transyluanis, id est, Arianis Samosatani, Nestorianis, &c.

SVADENT. istis. 1. Ex 1. Tim. 5. *Vocum Nouitates denita.* Eò, quòd hisce minus conuincantur hæretici, qui vix vel Scripturis sat constringuntur. 2. Exemplum Patrum in nouatione vocum est persè pe erroneum. Ergo amplectendum? 3. *Stultum est loqui voce noua, vt nil dicas.* ait Aug. 4. Nomina illa de diuinis sunt peregrina & obscura. 5. Nec vel Synonyma ipsarum vocum reperiuntur in S. Scriptura. Sunt igitur deuitandæ.

AUTOR. I. RESPON. AD I. Cogitur Ecclesia ob hæreses nouas noua nomina adinuenire, quibus & illæ damnentur, & Orthodoxi ab heterodoxis discernantur. Aug. autem *Tract. 97. in*

Iob, ostendit vocum nouitates vitandas esse; sed profanas: & nō ipsa nomina noua, quæ nouas contra hæreses sunt inuenta?

AD II. Errarint aliqui in aliquibus; at omnes simul in vilo nunquam errarunt. Cum igitur vocum harum vsus sit communis; sequendi sunt potiores.

AD. III. Cùm ait S. Aug. l. 4. *Trin. c. 9. dicit tres Personas in Deo, non vt dicatur; sed vt non taceatur;* indicabat, nullum nomen humanæ linguæ sat explicare, quid tria illa sint in Diuinis; tamen dici *Personas*, ne muti simus.

AD. IV. Per totam recepta Ecclesiam tot retrò sæculis, exotica dici, nefas.

AD. V. At inueniri, testimoniis docendum est, simul hæreses detegendæ. Atque istud nunc agamus.

AUT. II. Consueta jam diu de Diuinis vocabula sunt perutilia. 1. Ad Oppugnationem hæreticorum, exemplo & autoritate S. Patrum: Ne scil. nihil dicamus. 2. Ad explicationem Mysteriorum Scripturæ, vt in quibus eæ voces sunt Reipsa, etsi minus de vocabulo. Li. quet id eundo per singulas. Nam

ESSENTIA DEI & Coëssentia, seu *ὁσία, & ὁμοὐσία.*

LUTHERVS, supra quæst. 11. *Anima mea odit HOMOVSION.*

Atqui & Ariani oderant; amabant *ὁμοίωσιον, aut συνησιον.*

Similiter & Lutheroc Calviniani. Tum quia non est in Scripturis: Tum quia nouum. Sic apertè, Transyluani.

AUTOR. I. Epiphan. hæresi 73. *Essentia nomen nudo modo in Veteri & Nouo Test. non habetur; sensus autem & significatio ubique habetur. Vt Rom. 1. Sempiterna quoque Virtus eius & Diuinitas. Phil. 2. Forma Dei 2. Pet. 1. Diuina consortes Na-*

E 2 tura,

tura, id est, essentia. S. Cyrillus l. 1. de Trin. deriuat uere ὁσίαν ex c. 3. Exo. Ego sū ὁ ὧν qui sum: ab ὧν autem ὁσία est. Aug. tract. 97. in Ioan. 10. Ego & Pater Vnum sumus: hic sentum uocis Essentia & ὁμοῦστος ait contineri. Ambr. l. 3. de fide c. 7. ait similibus uti uocibus Scripturam: ut Luc. 6. τὸν ἄρτον ἡμῶν ἐπιτίθεισιν, Deut. 16. λαὸν περιέειπεν.

2. DE NOVITATE & Ariani queriebantur olim: sed iniuriā. Nam & iam tum uox antiqua fuit S. Dionysio usitata, Origeni, Synodis Arimini & Selucia. Quò mendaciores sunt Transyluani, id in Nicæno natum ac nouatum cœpisse asserentes, lib. 1. cap. 3.

NOTA. VOX vna ὁμοῦσtia tres iugulauit hæresiarchas 1. Sabellium, dicentem: Pater & Filius eandem habent essentiam; sed vnus non est ab alio. 2. Arium dicentem: Filius est à Patre; sed non habet eandem essentiam. 3. Samosatenum eam corporaliter intelligentem: quò significet duas substantias; sed eiusdem speciei: uelut Petrus & Paulus sunt eiusdem speciei homines. Itaque ὁμοῦσtia denotat tria: Vnitatem essentia, contra Arium; & Distinctionem personarum, contra Sabellium: & differentiam numericam, non specificam, contra Samosatenum.

II. HYPOSTASIS est essentia existens in se, non in alio. Vnde Essentia est communicabilis; hypostasis non. Nam quod est in se, non est in alio: Additque essentia modum & proprietatem. Vnde vno in Deo tres sunt hypostases, seu existendi proprietates. Hebr. 1. Qui cum sit splendor gloriæ & figura ὁμοῦσtia. Est hypostasis significet variè in

scriptura; nunc substantiam, nunc Essentiam. Transyluani pertendunt loquam significare essentiam. Malè.

III. PERSONA theologice significat substantiam intelligentis nature: grammaticis etiam denotat qualitatem personæ.

IV. PROPRIETATES sunt Paternitas, Filatio, PROCESSIO. Hæc, quatenus distinguunt personas, dicuntur NOTIONES.

V. CIRCUMINCESSIO est in imo vni⁹ personæ in alia inhabitatio mutua.

VI. TRINITAS solum personas signat; non enim est Trium unitas.

QVÆSTIO XX.

Qualem in Diuinis Distinctionem agnoscunt Luthero-caluinista?

LECTOREM hic moneo, recolat Luthiana & Caluiniana pronūciata; quæ superius quæst. 7. 9. 11. 12. in medium attulimus: conferatque cum Transyluanis, quæst. 8. Intelliget manifestè, à plerisque solum Patrem appellari Deum uerum: At Filium, Virtutem, Energiam; Tres gradus distingui: His tres esse Deos subordinatos; istis Vnum, sed tres Proprietates alijs aliud uideri: Adco, ut negent trium in Essentia Vnitatem, Aequalitatem, Consubstantialitatem. &c. Utq; Distinctionem inferant alij realem in Essentia & æqualem; gradualement alij; alij in hypostasis distinctionem fingant rationis solius: Quaternitatem alij inducere uideantur; fingere alij Christum Deum temporalem: Coniunctionem alij accidentalem in Christo: Bipersonalem alij: Alij Humanitatis deificata: Ubiquitatem: ab alijs alia monstris monstra pariuntur; ut Satan nulla in re mage uarij ludat, quàm in